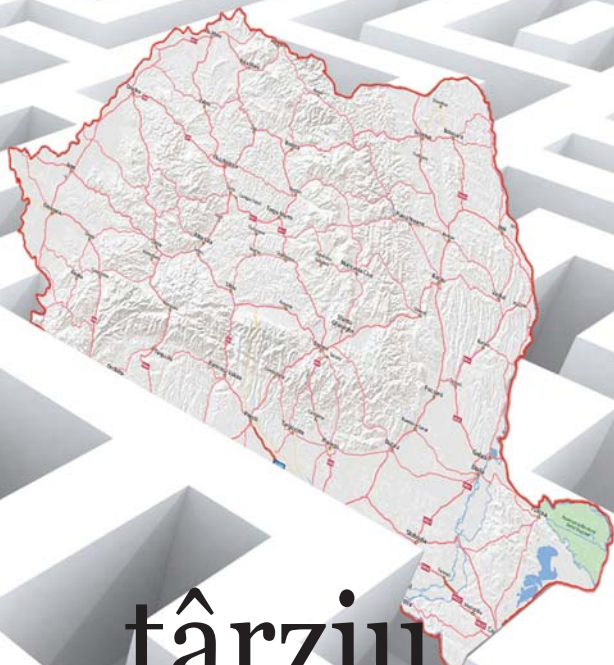

MIRCEA COȘEA

Prea târziu. puțin. încet.

Eseuri despre criza la români

EDITURA BUSINESS ADVISER
business ADVISER®

FORUMUL ANTI CRIZĂ

Forumul anti Criză

Mircea Coșea este profesor universitar, doctor în științe economice.

- În calitatea pe care a avut-o de prim vice prim ministru, președinte al Consiliului pentru Reformă și Strategie Economică (1993-1996) a avut un rol hotărâtor în punerea bazelor economiei de piață în România prin crearea pieței de capital.
- A reprezentat România în negocierile cu Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional, a fost observator și deputat în Parlamentul European.
- A fost deputat în Parlamentul României,

membru al Comisiei pentru muncă și protecție socială.

- A publicat manuale de economie, volume de scrieri și studii economice precum și numeroase articole în publicații românești și străine.
- Este președintele Fundației pentru Studii de Prognoză și Strategie Economică și vicepreședinte al Asociației Române de Politică Externă.
- Este președinte-Secretar de Stat al Institutului Național de Administrație

*Prea târziu. Prea puțin. Prea încet.
Eseuri despre criza la români*

Mircea Coșea

Management proiect:

Forumul anti Criză

Proiect susținut de

FUNDAȚIA PENTRU STUDII

DE PROGNOZĂ

ȘI STRATEGIE ECONOMICĂ

Editura: *business* ADVISER[®], 2011

ISBN: 978-606-92808-7-4

Îngrijirea ediției: drd. Claudia Daniliuc

Tehnoredactare: Omni Press & Design

Traducere: Cosmina Stroescu

Corectură: Raluca Iosifidis

*Toate drepturile asupra ediției aparțin autorului.
Nu este permisă reproducerea parțială sau integrală
fără acordul prealabil al deținătorului.*

*Sotiei mele,
Olivia*

I NTRODUCERE

În septembrie 2008, în cadrul unui talk show televizat, mi-am exprimat convingerea că declanșarea crizei subprime în Statele Unite ale Americii se va extinde și asupra Europei, având efecte negative asupra României încă de la sfârșitul aceluia an.

Deși nu era nimic deosebit în afirmația mea, aceeași convingere având-o și alți economiști români, am fost imediat contrazis de reprezentanți de seamă ai guvernului de atunci. Domnul prim ministru a asigurat populația că România nu va fi niciodată afectată de criză, fiind țara cu cel mai înalt ritm de creștere și pe cale de a deveni a șaptea putere economică a Europei, iar domnul ministru de finanțe afirma că România este apărată de criză de un adevărat zid chinezesc.

Din păcate, am avut dreptate.

Criza a venit chiar mai repede decât am crezut și a găsit România într-o situație care, dacă nu ar fi gravă, am putea spune că este paradoxală pentru lumea civilizată. Astfel, deși anul 2008 s-a caracterizat printr-un ritm record de creștere economică de cca 8%, deficitul bugetar a înregistrat și el un record de cca 5%. Noua guvernare a preluat această situație paradoxală, dar tot într-o notă de paradox a pus mai mult accent pe dificultățile politice ale unei coaliții contra naturii decât pe dificultățile unei economii în criză.

Lipsa unei viziuni clare privind modul de concepere și realizare a unei strategii anticriză, întârzierile repetate în aplicarea unor măsuri deja cuprinse în programele de guvernare și, nu în ultimul rând, dese neînțelegeri sau chiar scandaluri din cadrul coaliției au condus la incapacitatea gestionării corecte a crizei atât în plan economic, cât și social. Degradarea climatului economic și social este atât de gravă acum, la un an de la data la care am prezis apariția crizei, încât România nu mai poate supraviețui fără tranșele împrumutului de la FMI și UE.

Ceea ce s-a întâmplat pe parcursul acestui an nu poate să fie înțeles fără analiza modului în care responsabilii politicilor economice românești au

știut și au reușit să gestioneze în așa fel criza încât efectele asupra populației să fie cât mai suportabile.

Păreră mea este că s-a reușit foarte puțin din acest punct de vedere pentru că politicile economice și măsurile preconizate au fost implementate prea târziu, prea încet sau prea puțin.

Eseurile economice cuprinse în acest volum au fost publicate în reviste și ziare de specialitate sau de interes general: Business Adviser, Piața Financiară, Business Standard, Capital, Independent, Formula As, Q-magazine, Lumina, Business Point. Mulțumesc domnilor Ioan Sorin Roșu, Dan Cristian Pălăngean, Radu Soviani, Horia Alexandrescu, Toma Roman, Iftime Constantin și doamnei Floriana Jucan pentru oportunitatea pe care mi-au dat-o de a-mi exprima opiniile.

Mircea Coșea
București, octombrie 2009

FORUMUL ANTICRIZĂ

La începutul anului 2009 am luat hotărârea înființării, on line, a Forumului antiCriză, plecând de la faptul că istoria epocii moderne a demonstrat că nicăieri și niciodată aportul factorilor materiali de producție nu a fost suficient pentru progresul economic și asigurarea bunei stări a națiunilor. Fără unitate și participare cât mai largă la conceperea și implementarea strategiei de dezvoltare, nicio țară nu a reușit să depășească momentele dificile ale existenței sale.

Unitatea și voința națională s-au dovedit astfel a fi factori hotărâtori în dezvoltarea și modernizarea economică.

Forumul antiCriză este expresia înțelegerii momentului extrem de dificil în care se găsește România astăzi, considerând necesară crearea unui cadru intelectual în care toți cei care simt responsabilitatea pe care o au ca cetățeni ai României față de viitorul acestei țări să poată contribui cu experiența, profesionalismul și dăruirea lor la un schimb de idei menit să contureze drumul pe care trebuie să-l urmăm nu numai pentru a ieși din criză, ci și pentru a ieși definitiv din zona săraciei și înapoierii.

Într-un asemenea moment, în care ansamblul economiei mondiale este supus efectelor unor mutații profunde, accentuate, dar și accelerate de declanșarea unor fenomene de criză la nivel global se pot identifica, aparent paradoxal, oportunități de schimbare rapidă a rolului și locului unor economii naționale care reușesc să-și mobilizeze potențialul și resursele mai bine și mai repede decât altele.

Nimic nu poate fi mai important pentru noi decât sesizarea acelor oportunități care pot oferi economiei noastre șansa de a transforma momentul acestor mutații în avantaje și mijloace de modernizare și civilizare a economiei și societății românești.

Este momentul în care România își joacă ultima șansă de a-și depăși condiția înapoierii și subdezvoltării ce o caracterizează încă de la apariția sa ca stat suveran și independent.

Ratarea acestui moment poate fi considerată o adevărată tragedie na-

țională, cu grave implicații nu numai asupra vieții noastre și a copiilor noștri, dar și asupra existenței statului național român.

Iată de ce România nu își poate permite să piardă confruntarea cu criza economică globală, riscând astfel să ajungă un stat eșuat, dependent de asistență internațională, fără potențial economic propriu, supusă convulsiilor sociale și politice.

Forumul antiCriză s-a afirmat ca un spațiu de dezbatere, de concepere și fundamentare a unei strategii naționale anticriză, de unificare a opiniilor și ideilor tuturor forțelor politice, economice și sociale interesate de scoaterea României din criză și de oferire a unor soluții practice.

Pe parcursul acestui an, Forumul antiCriză a organizat împreună cu Fundația pentru Studii de Strategie și Prognoză Economică, Societatea Apulum 94 și cu Institutul Național de Administrație o serie de dezbateri și sesiuni științifice în urma cărora au reieșit idei și propuneri de elaborare a unor politici de redresare a economiei românești și de pregătire a perioadei postcriză.

Mulțumesc tuturor participanților la Forumul antiCriză pentru sprijinul și încurajarea pe care le-am primit în exprimarea publică a opiniilor mele.

Mircea Coșea

Sumar

„Petrom – cea mai păguboasă privatizare din România!“	10
Perspectiva finanțării agriculturii.....	18
Punctul de pensie.....	20
Vocație de civilizator.....	22
Nu s-a dat, ci s-a luat.....	24
Farsa deficitelor.....	26
Băncile românești sunt extrem de sigure. Dar economia?.....	27
Capitalismul a murit. Trăiască noul capitalism!.....	28
Hannibal ante portas.....	30
Testul de credibilitate.....	32
Subiecte mondene.....	33
Energie și geopolitică.....	35
Sens unic.....	38
De la Dacia Felix la Dacia Logan.....	40
À la guerre comme à la guerre.....	41
Punct și de la capăt.....	43
Bugetul lui Cervantes.....	46
Maioneză și apă minerală.....	48
Deficitul bugetar.....	50
Criza ca un spectacol.....	52
Longevitatea castravetelui bulgăresc.....	54
Balada redevențelor.....	56
Buget la purtător.....	57
Viitorul industriei auto în Europa.....	59
Nu-mi vine să cred!.....	62
Statul român și criza internațională.....	64
Portretul robot.....	66
Viziunea românească asupra crizei.....	70
Mai ratăm o șansă.....	72
Oricât, dar nu oricând.....	74
Unde dai și unde crapă.....	76
Echilibrarea bugetului.....	78
Creația bugetară.....	80
Bastonul de mareșal.....	82
Peisaj românesc de primăvară.....	84
Dacă nu micul Paris, măcar un pic ca la Paris.....	86

Sumar

Modelul social.....	88
Împrumutul lui Grigore.....	90
A fi sau a nu fi comunitar.....	93
Ultimii veniți... Primii ieșiți.....	95
Mi-e teamă de relansare.....	97
Coplată în sănătate.....	99
„Toate studiile existente azi în lume arată că, la nivelul anilor 2018-2020, vom intra într-o nouă criză – criza alimentară“	101
Un pas înapoi.....	106
Sono italiano.....	108
Strategia strategiilor.....	110
Agricultura românească și politica agricolă comunitară.....	112
Comentarii la recesiune.....	114
Perspectivile evoluției Produsului Intern Brut pe 2009.....	116
Statul și recesiunea.....	118
Un fel de „Raport asupra stării națiunii române“	120
Deficitul de administrație.....	122
Bilanț și plan de măsuri anticriză.....	124
Conceptul energetic.....	126
Grila de salarizare.....	128
Competență sau concurență?.....	130
Gestionarea crizei I.....	132
Este recesiunea cauza principală a problemelor pieței forței de muncă?.....	134
Gestionarea crizei II.....	136
Reguli și principii ale reformei în administrație.....	138
Diferența dintre conjunctural și structural.....	140
Prietenul nostru FMI.....	142
Prea târziu, prea puțin, prea încet.....	144
Precondițiile ieșirii din criză.....	146
Legea unică a salarizării din perspectiva salariului minim.....	148
Reformă à la Radio Erevan.....	150
Comparabilitatea modelelor sociale.....	152
Economia nu-i o pizza congelată.....	154
Reforma statului.....	156
Economia mondială și politica românească.....	158
Băieții buni și băieții răi ai economiei.....	160

„P etrom – cea mai păguboasă privatizare din România!”

Care au fost ideile principale, de pornire, privind procesul de privatizare, în România?

În prima etapă, privatizarea în România a fost influențată de ideile lui Jeffrey Sachs, un economist foarte la modă în acea perioadă, care-și crease o strategie a tranziției prin modelul invers. Adică, tot ceea ce făcuse socialismul, trebuia parcurs în sens invers...

Astfel, se poate spune astăzi, când ne uităm în urmă cu mai multă claritate, că el făcuse teoria trecerii de la socialism, la capitalism.

Așadar, din 1990 până prin 1991 - 1992 a existat o perioadă în care am fost foarte influențați de ideile unor consultanți străini, care se mutaseră în România. Aveau aici apartamente și beneficiau de toate facilitățile. De pildă, era o consultanță care nu avea prea multe idei, dar zicea că trebuie să închidem imediat tot ceea ce era numit atunci „industrie strategică” și să vindem în afara țării...

Schimbarea radicală s-a petrecut în 1992, când s-a creat Agenția pentru Privatizare, condusă de Adrian Severin, care a început să cheme în jurul lui oameni cu idei, printre care m-am numărat și eu. Iar eu am venit cu ideea pieței de capital. De fapt, nu era conceptul meu, pentru că deja circula în literatura economică și funcționa în Polonia. Acest lucru însemna crearea în România a unei piețe de capital, prin acționariate, adică punerea pe piață a unor acțiuni care ar fi trebuit să reprezinte potențialul de valorificare prin privatizare.

Cum a fost primită ideea dumneavoastră?

Ideea nu a fost nici imediat și nici bine primită, ci a avut reacții extrem de negative din partea unor reprezentanți de seamă ai conducerii țării, până la nivelul domnului Iliescu. Dânsul dorea să fie o privatizare făcută în interesul poporului muncitor. Adică o împărțire a avuției țării, câte o bucățică fiecărui muncitor, o idee foarte apropiată de cea a lui Teodor